

Prædiken til 12. søndag efter Trinitatis

Matt. 12,31-42

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten **Matthæus**: Jesus sagde: »Al synd og bespottelse skal tilgives mennesker, men bespottelsen mod Ånden skal ikke tilgives. Og den, der taler et ord imod Menneskesønnen, får tilgivelse, men den, der taler imod Helligånden, får ikke tilgivelse, hverken i denne verden eller i den kommende. Tag et træ: Enten er det godt, og så er dets frugt også god, eller det er dårligt, og så er dets frugt også dårlig. For et træ kendes på frugten. Og leynge, hvordan skulle I, som er onde, kunne sige noget godt? For hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med. Et godt menneske tager gode ting frem af sit gode forråd, og et ondt menneske tager onde ting frem af sit onde forråd. Men jeg siger jer: På dommens dag skal mennesker aflægge regnskab for ethvert tomt ord, de har talt. På dine ord skal du frikendes, og på dine ord skal du fordømmes.« Da sagde nogle af de skriftkloge og farisæerne til ham: »Mester, vi vil se dig gøre et tegn.« Men han svarede dem: »En ond og utro slægt kræver tegn, men den skal ikke få andet tegn end profeten Jonas' tegn. For som Jonas var i bugen på havdyret i tre dage og tre nætter, sådan skal Menneskesønnen være i jordens skød i tre dage og tre nætter. Mænd fra Nineve skal opstå ved dommen sammen med denne slægt og fordømme den, for de omvendte sig ved Jonas' prædiken, og se, her er mere end Jonas. Og Sydens dronning skal opstå ved dommen sammen med denne slægt og fordømme den, for hun kom fra jordens fjerneste egne for at lytte til Salomos visdom, og se, her er mere end Salomo.«

Matt 12,31-42

I dagens evangelietekst støder vi på lidt af et ben-spænd, der tilsyneladende går fuldstændig på tværs af alt, hvad vi kristeligt talt mener at vide os sikre på. For i kristendommen er det jo sådan, at Gud tilgiver alt, og selv den værste synd kan ikke skille os fra Gud, der selv blev menneske og levede på vores vilkår. Det er jo det løfte, der lige har lydt i dåben: at han er med os alle dage indtil verdens ende.

Nu har jeg så lige læst højt fra Matthæus-evangeliet, at det ganske vist er rigtigt, at alt bliver os tilgivet. Selv bespottelser mod menneskesønnen, mod Guds egen søn, Jesus selv. Og så kommer der et 'men', og det er jo blevet almindeligt at sige, at alt, hvad der siges forud for et 'men' ikke rigtigt gælder. Og det lader endda til at være et temmelig stort 'men': "*Al synd og bespottelse skal tilgives mennesker, meeen bespottelsen mod Ånden skal ikke tilgives.*" Er hele det saliggørende evangelium om syndernes nådige forladelse så ikke i virkeligheden blevet rakt frem med den ene hånd, *meeen* samtidig trukket tilbage med den anden? Sådan ser det tilsyneladende ud, og i hvert fald må vi da for alvor sørge for at undgå at bespotte mod Ånden, så vi kan være på den sikre side.

Men! Hvis vi helt skal forstå, hvad der er på færde, er det nødvendigt at referere lidt mere af forhistorien. For Jesus taler naturligvis ikke sådan ud af det rene ingenting, selvom man næsten har fået det til at se sådan ud i tilskæringen af dagens tekst. Verset hos Matthæus begynder i virkeligheden med ordene: "*Derfor siger jeg jer*", så der går tydeligvis noget afgørende forud.

Og det der forud er sket, og som forklarer det raseri,

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 838, 125. årgang
August 2024
ISSN 0901-2214

der kommer til syne i løbet af dagens evangelietekst, hvor tilhørerne både kaldes ”øgleynge!” og ”onde”, er, at Jesus har helbredt en mand, der var blind og stum, fordi han var besat af dæmoner. De farisæere, der hørte om dette, reagerede imidlertid med at hævde, at helbredelsen da vist kun kunne have fundet sted med hjælp fra dæmonernes fyrste, Beelzebul, et andet navn for Satan. Hvor Jesus i virkeligheden overvandt Satans destruktive magt ved at uddrive dæmonerne og helbrede manden, anklages han altså for at stå i ledtog med selsomme Satan. Men farisæernes tankegang er mangelfuld, som Jesus påpeger: For enten har de ret, og han har udrevet Satans tjenere ved hjælp af Satan selv, men i så fald er Satans rige i splid med sig selv og er alligevel ved at gå under, eller også har han faktisk udrevet dæmonerne ved Guds Ånd, og så har de i hvert fald ikke noget at brokke sig over, for så er Guds rige jo kommet nær.

Og nu er det åbenlyst, at Jesus her har gjort noget godt, for manden, der var både stum og blind, er faktisk blevet helbredt. Derfor er farisæernes *egentlige* forbrydelse, at de gør sort til hvidt ved at anklage den helbredende Jesus for at have stået i ledtog med Satan. De fastholder løggen i mødet med en sandhed, som er uomgængelig, og dermed forråder de Guds orden, som er virkeligheden selv. De opløser alle grænser mellem rigtigt og forkert, godt og ondt, Gud og Fanden. Når de mod bedre vidende kalder Guds Ånd for Satan og dermed gør Satan til Gud, så sejler alting naturligvis. Og i denne virkelighedsforvrængning findes den dybereliggende dæmoni: Det er ikke en ligefrem djævelskab, som hvis de nu bare havde stukket Jesus en lige højre og stjålet hans ejendele, men den er netop dæmonisk i sin manipulerende karakter. Godt gøres til ondt, Gud gøres til Satan – eller *Løgneren*, som traditionen også meget træffende har kaldt ham.

Og farisæernes manipulation med virkeligheden har forledt dem selv så grundigt, at de hverken kan eller vil genkende Guds Ånd. De har gjort deres hjerter hårde og uimodtagelige for Guds Ånds kraft, så de ligefrem forsøger aktivt at unddrage sig hans nåde. Dermed låser de deres eget Helvedes dør inde fra, som det engang er blevet formuleret.

Farisæerne viser os på den måde, hvad det er for noget, dette her med at bespotte mod Ånden: Det er det samme som at afvise Guds nåde. Og det giver i virkeligheden god mening, for Guds nåde er jo det, der med et fint ord kan siges at være selve mulighedsbetingelsen for tilgivelse overhovedet. Og afvises muligheden for tilgivelse, ja så betyder det ganske logisk også, at man faktisk sætter sig selv uden for tilgivelsen.

Derfor bliver Jesus arrig. Han er flintrende ligeglad med sin personlige hæder og ære og ved jo tilmed, hvordan det til sidst skal gå ham, når han for alvor havner i kløerne på dem, der ikke vil lytte til meddelelsen om, at han er kommet for at skænke Guds nåde til enhver. Men han er *ikke* ligeglad med, at dem, han skal frelse, forsøger at bringe sig selv uden for hans frelses rækkevidde. Han var ikke ligeglad med, at hans tale ikke gik farisæerne til hjertet. Men det gjorde den altså ikke, fordi de var aldeles orienteringsløse og ikke kendte oppe fra nede eller venstre fra højre, selvom de selv mente at være eksperter i de hellige sager.

Og fordi hans tale og gerning ikke kunne nå deres hjerter, kom de på den idé i stedet at kræve et tegn, så der ikke kunne være noget at tvivle om. Som om de ikke allerede havde fået mere end rigeligt – en mand var jo netop blevet helbredt for alles øjne. Og som om det ville gøre fra eller til for en ond og utro slægt, der alligevel ikke *ville* tro på det, der var åbenlyst.

Og så alligevel: Han lover et Jonas-tegn. At Menneskesønnen skal være tre dage og tre nætter i jordens skød, ligesom profeten Jonas var tre dage i hvalfiskens bug, som vi hørte tidligere. Det tegn gav han sidenhen i og med opstandelsen. Men! Det er jo så afgjort ikke den slags tegn, der blev efterspurgt, for opstandelsen er ikke noget, man sådan lige kan kontrollere og gå efter på fornuftig vis, sådan at man bare har at tage den til efterretning. Vi kan ikke se efter ved selvsyn, men må stole på, tro på, at der tales sandt om den vidunderlige påskemorgen, ganske ligesom indbyggerne i det gudsforsladede Nineve troede på profeten Jonas’ prædiken uden at få det fjerneste bevis for, at han var sendt til dem af Gud selv.

Det er nok heller ikke uden grund, at vi ikke får noget mere håndfast bevis eller tegn. For Jesus ville ikke tryllebinde os til blindt slaveri, men derimod frisætte til ansvar, til trofasthed overfor virkeligheden. Troen på Guds nåde kan ikke tvinges, men skal bringes frem i fri tilslutning. Enhver, der kender kærligheden, ved på samme måde, at man ikke kan tvinge nogen til at elske én. Således også med Gud. Han vil vinde vores hjerter af vores egen frie tilslutning; han vil have, at vi er frie, og derfor *tvinger* han os naturligt nok ikke til at vælge friheden, men lader os det stå frit for, om vi tager imod den. Men vi vil jo tit og ofte ikke tage imod den frihed, som han giver os af kærlighed, og derfor bliver han rasende – ikke af ond vilje, men af kærlighed. Han bliver rasende, når vi forlanger at blive tryllebundet gennem den garanti, som vi mener at få i form af et tegn; når vi kræver, at Gud skal være Gud på vores præmisser, og når vi som små børn sætter os op imod det, der faktisk tjener vores eget bedste, fordi vi ikke kan indse, at den voksne handler med os ud af kærlighed. Ja, han bliver kort sagt rasende, fordi han ikke er ligeglad, men ser, at vi gang på gang misbruger den skænkede frihed til at søge ly bag alle mulige afguder.

Ligesådan vil farisæerne med deres krav om et tegn gemme sig bag falske forsikringer og derved holde virkeligheden på afstand. Og virkeligheden er jo, at vi ikke har en fix og færdig løsning at indrette vores liv med os selv og med hinanden på, men at vi er frie til at tage ansvar og handle efter overbevisning og bedste evne. Livet vil altid indebære risiko for at tage fejl, fordi vi på godt og ondt er udleverede – til frihed. Den risiko var farisæerne ikke villige til at løbe, men de ville i stedet holde virkeligheden på afstand ved at opstille formler og regler for, hvordan man skulle omgås den. I så henseende var de ikke meget anderledes end antikkens filosofiske skeptikere, for ordet ’skeptiker’ betyder nemlig ’en betragter’. I denne filosofiske skole betragtede man altså en given sag uden nogensinde at fælde dom eller beslutte sig for det ene eller andet, fordi der altid var mulighed for at tage fejl. Men det er netop vilkåret i en ufuldkommen jordisk tilværelse: Vi kan let tage fejl og gøre det alle sammen, men at lade den til tider utrygge virkelighed paralyserer os, er en

fornægtelse af den frihed, som Gud har skabt os til – det er ansvarsforflygtigelse, og det er et forsøg på at låse døren til Helvede indefra. For alt dette findes der tilgivelse. Kun findes der ikke tilgivelse for at spotte dén tilgivelse. Gud forlanger, at vi vender tilbage til livet, når vi flygter fra det, og han har selv gjort det muligt for os. For Langfredag steg hans Søn ned i dødsriget, og på tredjedagen opstod han igen derfra. Men mens han var dér sprængte han Helvedes porte, så de aldrig kan sættes på hængsel igen. Gud bliver ved med at give os sin tugtende kærlighed, selvom vi ikke fortjener den. Det er, hvad vi har fået at vide, og det er det eneste tegn, vi får.

Og for dét så undselige og dog kraftfulde tegn siger vi:

Lov og tak og evig ære, være dig vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du som var, er og bliver én sand tre-enig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.

Amen.

*Bjarke Lynning Nielsen,
sognepræst i Bregninge Pastorat*

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Mariendal Kirke, Frederiksberg
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov – Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk

Salmer:

749: I østen stiger solen op

417: Herre Jesus, vi er her

292: Kærligheds og sandheds Ånd

468: O Jesus, på din alterfod

634: Du ved det nok, mit hjerte

298: Helligånden trindt på jord